УДК 321.015:342.574

В. С. Ткаченко, здобувач

СПІВПРАЦЯ СУСІДСЬКИХ ТОВАРИСТВ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ІНДИКАТОР ТА ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Серед шляхів поліпшення ситуації з формуванням громадянського суспільства в Україні можна назвати самообмеження держави у відносинах із громадянами та їхніми організаціями, визнання нею автономності структур громадянського суспільства. Співпраця влади з органами самоорганізації населення, і сусідськими товариствами зокрема слугує, з одного боку, індикатором, а з другого – потужним чинником розвитку громадянського суспільства. Співпраця між цими двома типами партнерів є надзвичайно ефективною, якщо вона базується на системі взаємовпливу та взаємоконтролю, активності та автономності структур громадянського суспільства.

***Ключові слова**: громадянське суспільство, органи самоорганізації населення (ОСН), об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ), сусідські товариства, самоврядування, соціальний капітал, територіальна громада.*

Актуальність проблеми. Взаємодія держави з громадянським суспільством на основі партнерства необхідна для розвитку України як правової, демократичної, соціальної держави. Органи влади визнають, що соціальний прогрес, демократичний розвиток, економічний підйом важко реалізовувати без активної участі з боку суспільства. В демократичних країнах існує широка мережа недержавних громадських організацій, груп тиску, які більшою чи меншою мірою беруть участь в управлінні. Досвід демократичних держав світу засвідчує, що саме суспільна участь дозволяє домогтися більшої ефективності у багатьох сферах суспільного життя – від реалізації соціальної політики до сфери державного управління.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Інтерес до проблематики сусідських товариств виник наприкінці 1960-х років в Англії, коли в рамках подолання наслідків економічної кризи стартувала серія проектів розвитку громад. Серед зарубіжних дослідників та експертів, які займаються проблемами сусідських співтовариств, великий внесок зробили Дж. Гасфілд, П. Хендерсон, А. Твелфтріз, з позицій соціології – Е. Дюркгейм та ін. У російській науці проблематика сусідських товариств одержала розвиток у роботах П. Гречко, І. Кокорєва, К. Харченко, Є. Шоміної та ін., де підіймаються питання щодо ролі сусідських товариств у розвитку здатності громадян до самоорганізації. Українські науковці досліджують передусім питання самоорганізації населення. Зокрема, Н. Мішина, О. Орловський аналізують зарубіжний досвід

© Ткаченко В. С., 2013

у регламентації правового статусу ОСН; М. Лендьєл розглядає сусідські товариства як структуру самоорганізації громадян на рівні локальних територіальних спільнот.

Мета статті – оцінити можливості співпраці сусідських товариств та органів місцевого самоврядування на прикладі окремих територіальних громад України в контексті формування та зміцнення структур громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу. В країнах, де громадянське суспільство формується, більшість громадян відсторонено від цього процесу, а це означає, що зазначений захисний механізм системи не діє, що може призводити до тривалих політичних криз, політичної нестабільності. Нині в Україні назріла потреба у виробленні системи заходів і механізмів ефективного партнерства держави та громадянського суспільства, оскільки органи влади, що співпрацюють із інститутами громадянського суспільства, підвищують результативність своєї діяльності та підсилюють її правомірність в очах громадян.

Держава може виступати ініціатором розвитку громадянського суспільства. Серед шляхів поліпшення ситуації з формуванням громадянського суспільства в Україні можна назвати самообмеження держави у відносинах із громадянами та їхніми організаціями, визнання нею автономності структур громадянського суспільства [3]. Важливу роль у цьому контексті відіграє ідея дорадчої демократії, що передбачає значну активність громадян, об'єднаних у різноманітні організації та асоціації з метою контролю за державною владою, здійснення місцевого самоврядування тощо [8, с. 20]. Вважається, що завдяки «третьому сектору» в суспільстві з'являтимуться соціально активні громадяни, залучені до різних соціальних структур, які сповідуватимуть загальні гуманістичні ідеї свободи і добровільного співробітництва, більш широкі, ніж поняття свободи членів ідеологічних кланів чи вільного ринку. Демократизація суспільства передбачає підвищення рівня залучення громадян до процесу ухвалення рішень.

Самоврядними структурами громадянського суспільства є товариства сусідів – неодержавлена форма прояву, захисту і вирішення спільних інтересів сусідів, тобто громадян, що волею обставин проживають по сусідству на сходовому майданчику, в під'їзді, будинку, на вулиці, в мікрорайоні, куточку села чи селища тощо.

На тих територіях, де існують ОСН, дійсно помітні зміни на краще в плані життєустрою громадян. З'являються дитячі майданчики, мікрорайони стають чистішими тощо [10, с.88].

Зокрема, ОСН комітету мікрорайону «Лузанівський» в місті Одесі реалізовано проект із економії води та водних ресурсів, коли в двох пілотних бу-

динках у кожній квартирі були встановлені лічильники води та відстежувалася динаміка споживання. Розроблені активістами вдосконалені Правила установки квартирних лічильників були затверджені міською радою. Протягом першого року після їхнього прийняття жителі Одеси встановили 74 000 квартирних водомірів. Крім того, за цей рік на 13,4 % у місті впав рівень споживання води [6, с. 65]. Також цим органом самоорганізації здійснено сепароване збирання побутових відходів. Для цього було проведено інформаційну роботу серед жителів, вони погодилися розділяти своє сміття. Біля будинку зроблено спеціальний майданчик із контейнерами для окремих видів відходів: ПЕТ-пляшок, скла, паперу та інших. Укладено угоду з підприємством, яке займається переробленням відходів, про приймання цих відходів. Завдяки цьому на рахунку ОСББ накопичуються кошти за ці відходи. Майже за рік це близько 700 грн.

Як бачимо, сусідські товариства відіграють особливу роль у становленні демократії в Україні, захисті прав і свобод громадян, вивчаючи, акумулюючи й озвучуючи суспільні потреби та пропонуючи державним інститутам нові ідеї та варіанти розв'язання цих проблем на загальнонаціональному та місцевому рівнях. Збалансована співпраця між органами місцевого самоврядування та сусідськими товариствами може створити кращі можливості для спільного лобіювання інтересів громад у центральних органах влади [5, с. 45], стати запорукою більш ефективного виконання завдань реформування ЖКГ.

На пострадянському просторі ОСН і сусідські товариства зокрема одержали чимало серйозних викликів з боку авторитарних (або напівдемократичних) політичних режимів. Тому умови функціонування інститутів громадянського суспільства у більшості перехідних країн, і в Україні зокрема, відрізняється від аналогічних умов у державах із розвиненою економікою і глибокими демократичними традиціями. Помітна така тенденція: чим нижче рівень демократії в країні, тим більше відхилень у процесі становлення ОСН від загальноприйнятих норм, тим вище рівень політизації «третього сектору» [9, с. 9–13].

Недостатній рівень моніторингу функціонування органів влади як у центрі, так і на місцях з боку громадянського суспільства був і залишається найбільш проблемною сферою взаємодії громадянського сектору і влади в Україні. Серед основних причин цього називають: 1) низький рівень обізнаності українців щодо ролі громадського сектору в забезпеченні належного управління; 2) практичну відсутність можливостей громадян брати участь у вирішенні загальнодержавних та місцевих справ; 3) брак необхідної інформації, досвіду та часу; 4) обмежене фінансування громадської діяльності; 5) нерозуміння органами влади корисності від діяльності громадських організацій; 6) традиційну відсутність підтримки влади з боку громадянського суспільства [10, с. 34].

Крім того, заважає низький рівень участі громадян у громадській діяльності, що ускладнює нарощування соціального капіталу у вигляді довіри до влади та її підтримки. «Неучасть» залишає громадян без необхідної інформації та послаблює їх зв'язок із суспільством.

Розвиток соціального капіталу в Україні гальмують також економічні і соціальні проблеми, що послаблює міжособистісні стосунки, спільні інтереси та усталені норми поведінки. Розширення можливостей громадян потребує залучення організацій громадянського суспільства до процесів планування, ухвалення та впровадження рішень. Перш за все це має відбуватися в територіальній громаді.

Однак в окремих містах органи місцевого самоврядування намагаються створити сприятливі умови для розвитку ОСН – як у нормативному, так і в організаційному плані. Реалізуються програми соціального замовлення, надаються пільги з оренди приміщень, при структурах місцевого самоврядування діють громадські консультативно-дорадчі органи, впроваджуються спільні проекти та програми. До цих міст, зокрема, можна віднести Одесу, Миколаїв, Львів, Вінницю, Бердянськ та ін.

Наприклад, в Одесі вдалося створити демократично спрямовану локальну нормативну базу щодо утворення та діяльності ОСН, міською радою прийнята та за рахунок бюджетних коштів реалізується міська програма сприяння розвитку ОСН, проводиться навчання їх керівників.

За період з впровадження у 2000 р. у поточну практику Одеської міської ради механізму соціального замовлення в місті відбулося вже сім конкурсів соціальних проектів, спрямованих на розв'язання пріоритетних соціальних проблем територіальної громади. В цих конкурсах узяло участь 240 громадських і благодійних організацій, органів самоорганізації населення, що подали на конкурс усього 332 соціальних проекти. 138 найбільш сильних соціальних проектів, підтриманих конкурсною комісією, були реалізовані організаціями-виконавцями соціального замовлення в тісній співпраці з відповідними профільними управліннями міської ради – замовниками соціального замовлення. При цьому на розв'язання пріоритетних соціальних проблем з міського бюджету було витрачено 2 млн 162 тис. грн, а додатково залучено виконавцями з небюджетних джерел 8 млн 841 тис. грн, що більш ніж у чотири рази перевищило обсяг бюджетного фінансування.

Значним є і соціальний ефект від застосування механізму соціального замовлення як інструмента соціальної політики міської ради. Цей ефект досягається завдяки тому, що в ході застосування даної соціальної технології значно поліпшується якість соціальної діагностики найважливіших сфер життя городян, росте творча активність громадських об'єднань, за допомогою

яких на розв'язання пріоритетних проблем мобілізуються внутрішні ресурси територіальної громади. В результаті цього підвищуються якість життя і ступінь взаємної довіри між мешканцями міста та органами міської влади.

Позитивним є досвід співпраці Сумської міської ради з ОСББ та ОСН із залученням комунального підприємства «Сумижитло» [2].

Незважаючи на те що законодавець вимагає співпраці лише з легалізованими ОСН, КП «Сумижитло» починає її вже на етапі створення ініціативної групи, що позитивно впливає на прискорення всіх процесів.

Співпраця комунального підприємства полягає в такому [2, с. 95]:

1. З мешканцями будинків проводиться роз'яснювальна робота щодо створення будинкових комітетів, їх прав та обов'язків.

2. Надається пакет документів на легалізацію будинкового комітету.

3. Будинковому комітету роз'ясняється порядок розрахунку тарифу на обслуговування будинків, споруд та прибудинкової території.

4. Проводиться консультація щодо нарахування плати за комунальні послуги КП «Сумижитло».

5. Надається фактичне виконання робіт.

6. Голова будинкового комітету має можливість долучатися до планування поточного ремонту будинку.

7. Голова будинкового комітету контролює якість та приймає виконання робіт.

8. Голова будинкового комітету підписує акти виконаних робіт.

9. Щомісячно проводяться збори голів будинкових комітетів на обговорення різних тем.

На сьогодні у Сумах з'явилася велика кількість ініціативних груп мешканців стосовно створення будинкових комітетів. З метою надання їм методичної допомоги при легалізації КП «Сумижитло» проводить збори (семінари), під час яких координатори роз'ясняють порядок створення будинкових комітетів, порядок розрахунку тарифу, юридичні аспекти укладення договорів. Крім того, розроблено спеціальний методичний довідник для керівників будинкових комітетів. Також відкрито актовий зал для координації роботи будинкових комітетів, де можна обговорити всі важливі питання щодо обслуговування будинків, графіки проведення робіт, фактичне виконання робіт, їх якість.

Представники будинкових комітетів більш обізнані щодо стану будинків і першочергових проблем, що дає змогу оперативно виконувати ремонти та правильно розподілити кошти. У Сумах вже легалізовано 41 будинковий комітет, ще більше 100 будинків знаходяться у процесі підготовки до легалізації, 80 будинків мають відповідального (старшого) будинку. З головами будинко-

вих комітетів та ініціативними групами налагоджено активну співпрацю щодо обслуговування житлового фонду, враховуються побажання мешканців.

У місті 22 грудня 2010 р. рішенням Сумської міської ради було затверджено загальноміську цільову Програму «Спільними зусиллями на 2011–2014 роки», яка передбачає дольове фінансування благоустрою прибудинкових територій активних і відповідальних домовласників у Сумах. Ініціатор і розробник цього документа – Сумський міський благодійний фонд «За чисте місто». За основу в розробленні Програми були взяті реальна робота фонду, яка проводилася у дворах міста протягом 2010 р. та подібні програми взаємодії громади з неурядовими організаціями, державними установами (наприклад, діяльність ПРООН в Україні).

Програму спрямовано на реалізацію ініціатив місцевих самоврядних організацій: ОСББ та ОСН. Вона впроваджується на основі принципу солідарної фінансової участі партнерів. Кожен локальний проект, затверджений для фінансування відповідно до порядку, визначеному Програмою, фінансується партнерами у таких пропорціях: міський бюджет (через головного розпорядника коштів) – 50 %, Сумський міський благодійний фонд «За чисте місто» – 25 %, ОСББ (ОСН) – 25 % [2, с. 96].

Метою цієї Програми є: підвищення якості життя населення шляхом благоустрою дворових територій; підвищення громадської відповідальності через залучення громадян до участі у локальних проектах планування та благоустрою; створення сталих механізмів управління, експлуатації та технічного обслуговування об'єктів, потрібних мешканцям; поширення успішних прикладів самоорганізації, партнерства та моделей участі самоврядних організацій у відновленні та благоустрої територій.

Відбувається також плідна співпраця органів самоорганізації населення м. Черкаси та Черкаської міської ради [1].

Місто Черкаси адміністративно поділено на два райони, в кожному з яких за участі ОСН створено громадські формування, що фінансуються з міського бюджету. До складу формувань увійшли активні та небайдужі представники громад мікрорайонів. Налагоджено тісну співпрацю між дільничними інспекторами, громадськими формуваннями та комітетами самоорганізації населення в частині:

– проведення профілактичної роботи з особами, які звільнені з місць позбавлення волі, знаходяться під адміністративним наглядом (комітети самоорганізації видають характеристики на умовно засуджених);

– проведення перевірок суб'єктів господарювання щодо виконання ними рішення Черкаської міської ради «Про обмеження реалізації алкогольних, слабоалкогольних напоїв та тютюнових виробів на території міста Черкаси».

Завдяки цьому значно зменшилася кількість вчинених злочинів та порушення громадського порядку в стані алкогольного сп'яніння.

У липні Черкаська міська рада ухвалила рішення «Про сприяння органам самоорганізації населення міста у здійсненні ними власних повноважень», відповідно до якого в порядку сприяння органам самоорганізації міста Черкаси в частині організації ними на добровільних засадах участі населення у здійсненні заходів щодо проведення робіт з благоустрою й утримання в належному стані садиб, дворів, вулиць, площ тощо, комітетам самоорганізації населення передається зворотний матеріал від фрезерування асфальтобетонного покриття (оскол), що утворюється під час виконання робіт з реконструкції та ремонту міських вулиць і доріг. Отже, створено умови для асфальтування провулків, які не мали твердого дорожнього покриття. Комітети самоорганізації населення організовують мешканців для фінансування робіт з укладання осколу в таких провулках.

Міська рада Черкас всіляко сприяє виконанню комітетами самоорганізації населення своїх власних повноважень. На підставі моніторингу діяльності ОСН, проведеного відділом підтримання громадянського суспільства, міська рада визнала спроможність ОСН ефективно виконувати власні та делеговані повноваження та наділила ОСН міста Черкаси частиною повноважень виконавчих органів, а саме: на їх утримання передаються виокремленні дитячі та спортивні майданчики, сквери, об'єкти соціального значення, надається в оренду приміщення для організації і роботи гуртків, секцій і клубів за інтересами.

Державі вигідно співпрацювати з ОСН, та сусідськими товариствами зокрема з декількох причин [7, с. 19]:

1) більшість ОСН створюються для розв'язання тих самих проблем, що й державні та муніципальні органи – турбота про малозабезпечених, хворих, соціально незабезпечених громадян, сприяння вихованню і освіті дітей та підлітків, збереження та розвиток культури тощо. Причому вони здійснюють свою діяльність не на комерційній чи ринковій основі;

2) у деяких випадках дії «третього сектору» є більш успішними та економічними, ніж дії державних установ. Тому державі вигідніше передавати частину коштів ОСН, одержуючи це за виконання чітких та контрольованих зобов'язань, ніж самій створювати додаткові структури;

3) очевидною є необхідність існування неурядових «мозкових центрів», які паралельно з діючими державними аналітичними службами створюють свій продукт, який істотно впливає на розробклення матеріалів державними інституціями. Адже відомо, що державні аналітичні служби, репрезентуючи матеріал, сформований на замовлення уряду, виходять з передумов

кон'юнктурно-кланової необхідності, а не з аналізування об'єктивної реальності.

На думку В. Рубцова [10], для ефективної співпраці органів держави та сусідських товариств необхідний як техноорієнтований, так і людиноорієнтований підхід до управління життєдіяльністю соціальних систем.

Техноорієнтована система управління і цілевизначення переважно спрямована на інфраструктурні показники, тобто стан і рівень розвитку засобів задоволення потреб населення. Зворотний зв'язок здійснюється через відстеження показників технічного типу. Людиноорієнтований підхід до цілевизначення за своєю сутністю спрямовує на результат – задоволення потреб населення. Зворотний зв'язок у цьому разі може здійснюватись безпосередньо через населення (особливо на рівні територіальних громад) на основі соціальної, а не статистичної інформації. Первинним джерелом такої інформації є безпосередньо громадяни. Показниками ефективності управління при такому підході залежно від типу соціальної системи, наприклад, можуть бути: індекс розвитку людини; довголіття; рівень освіченості; рівень добробуту; оцінюваний через дохід на душу населення; ступінь задоволення різноманітними послугами, станом безпеки, станом довкілля тощо. В системі управління, заснованій на людиноорієнтованому підході, технічні показники розвитку інфраструктури забезпечення потреб формуються на основі показників соціального типу і є вторинними, забезпечувальними.

Слід пам'ятати, що як техноорієнтований, так і людиноорієнтований підходи до управління соціальними об'єктами мають свої недоліки і переваги. Техноорієнтований підхід дозволяє формулювати завдання системі управління незалежно від соціуму, який вона має обслуговувати. Тому ці завдання можуть бути перспективними, інноваційними, масштабними. Однак ця особливість у своєму крайньому прояві може призвести до величезних соціальних, економічних та екологічних втрат. Людиноорієнтована система, що спирається на думку людей, є більш консервативною, оскільки в кожний конкретний момент увага людей спрямована не на вирішення перспективних і масштабних завдань, а на поточні близькі до людей і у часі цілі. При людиноорієнтованому способі цілевизначення вірогідність інновацій є низькою. У своєму розвитку техноорієнтована і людиноорієнтована системи цілепокладання та управління мають взаємодоповнювати одна одну. Технічні заходи є необхідними, але недостатніми.

Висновки. Співпраця влади з ОСН та сусідськими товариствами зокрема слугує, з одного боку, індикатором, а з другого – потужним чинником розвитку громадянського суспільства. Співпраця між цими двома типами партнерів надзвичайно ефективна, якщо вона базується на системі взаємовпливу та

взаємоконтролю, активності та автономності структур громадянського суспільства. В цілому, оцінюючи ситуацію, можна сказати, що для взаємодії держави та громадянського суспільства в Україні вже створено певні умови, але вони повинні одержати свій подальший інтенсивний розвиток на основі системних підходів до формування української моделі громадянського суспільства, спрямованої на досягнення високих стандартів якості життя громадян та реалізацію демократичних прав і свобод у суспільстві.

У межах подальших публікацій автор має намір оцінити взаємовідносини органів самоорганізації населення владних структур Харківщини та можливості впровадження досвіду інших територіальних громад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глинська Т. Досвід та бачення роботи органів самоорганізації населення м. Черкаси» / Т. Глинська // Сьома всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Громадський контроль в житлово-комунальній сфері: роль органів самоорганізації населення»: збір. матеріалів — Львів, 29–30 вер. 2012 р. / за ред. А. С. Крупника, Є. Г. Абрамової. – Одеса : ПП «Євродрук», 2012. – С. 98–100.
2. Журба Т. Досвід співпраці Сумської міської Ради з об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків та органами самоорганізації населення із залученням комунального підприємства «Сумижитло» / Т. Журба, А. Сокура // Сьома всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Громадський контроль в житлово-комунальній сфері: роль органів самоорганізації населення: збір. матер. — Львів, 29–30 вер. 2012 р. / за ред. А. С. Крупника, Є. Г. Абрамової. – Одеса : ПП «Євродрук», 2012. – С.94–97.
3. Колодій А. Становлення громадянського суспільства в Україні / А. Колодій // Незалежний культурологічний часопис. – 2001. – № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: http://www.ji.lviv.ua/n22texts/kolodij.htm. – Назва з екрану.
4. Рубцов В. Общественный мониторинг качества жилищно-коммунальных услуг на основе человекоориентированных индикаторов / В. Рубцов // Сб. материалов Третьей всеукр. науч.-практ. конф. по вопросам самоорганизации населения «Качественные жилищно-коммунальные услуги – общее дело власти и громады». – Одесса, 17–18 сент. 2007 г. / под ред. В. И. Брудного, А. С. Крупника, А. С. Орловского. – Одесса : ХОББИТ ПЛЮС, 2007. – С. 34–47.
5. Слесарьонок С. Роль неправительственных организаций в реформировании жилищно-коммунального хозяйства (на примере реализованных проектов) / С. Слесарьонок // Сборник материалов Третьей всеукраинской научно-практической конференции по вопросам самоорганизации населения «Качественные жилищно-коммунальные услуги – общее дело власти и громады». – Одесса, 17–18 сент. 2007 г. / Под ред. В. И. Брудного, А. С. Крупника, А. С. Орловского. – Одесса : ХОББИТ ПЛЮС, 2007. – С. 64–67.
6. Стогній А. Использование потенциала органов самоорганизации населения в процессе проведения реформы в сфере жилищно-коммунального хозяйства / А. Стогний // Сб. материалов Третьей всеукр. науч.-практ. конф. по вопросам самоорганизации населения «Качественные жилищно-коммунальные услуги – общее дело

власти и громады». – Одесса, 17–18 сент. 2007 г. / под ред. В. И. Брудного, А. С. Крупника, А. С. Орловского. – Одесса : ХОББИТ ПЛЮС, 2007. – С. 88.
7. Моніторинг діяльності органів місцевого самоврядування щодо створення умов для розвитку громадських організацій та органів самоорганізації населення. Аналітичний звіт за підсумками виконання проекту «Вплив місцевої влади на розвиток третього сектору» / В. І. Брудний, А. С. Крупник, О. С. Орловський. – Одеса : ХОББІТ ПЛЮС, 2008. – 152 с.
8. Пожидаєв Є. О. Неурядові організації у суспільно-політичному житті України: межі участі та пріоритети діяльності / Є. О. Пожидаєв // Стратег. пріоритети. – 2007. – № 4 (5). – С. 19–26.
9. Розова Т. Ідеальне та реальне в уявленнях про громадянське суспільство / Т. Розова, В. Барков // Людина і політика. – 2003. – № 6. – С. 44–50.
10. Рубцов В. Общественный мониторинг качества жилищно-коммунальных услуг на основе человекоориентированных индикаторов / В. Рубцов // Сб. материалов Третьей всеукр. науч.-практ. конф. по вопросам самоорганизации населения «Качественные жилищно-коммунальные услуги – общее дело власти и громады». – Одесса, 17–18 сент. 2007 г. / под ред. В. И. Брудного, А. С. Крупника, А. С. Орловского. – Одесса : ХОББИТ ПЛЮС, 2007. – С. 34–47.

СОТРУДНИЧЕСТВО СОСЕДСКИХ СООБЩЕСТВ И ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ КАК ИНДИКАТОР И ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

Ткаченко В. С.

Среди путей улучшения ситуации с формированием гражданского общества в Украине можно назвать самоограничение государства в отношениях с гражданами и их организациями, признание автономности структур гражданского общества. Сотрудничество власти с ОСН и соседскими сообществами в частности служит, с одной стороны, индикатором, а с другой – мощным фактором развития гражданского общества. Сотрудничество между этими двумя типами партнеров чрезвычайно эффективно, если оно базируется на системе взаимовлияния и взаимоконтроля, активности и автономности структур гражданского общества.

***Ключевые слова**: гражданское общество, органы самоорганизации населения (ОСН), объединения совладельцев многоквартирных домов (ОСМД), соседские сообщества, самоуправление, социальный капитал, территориальная община.*

COOPERATION NEIGHBORHOOD COMMUNITIES AND LOCAL AUTHORITIES AS AN INDICATOR AND FACTOR IN THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY

Tkachenko V. S.

Among the ways to improve the situation with the formation of civil society in Ukraine can be self-limitation of the state in relations with the citizens and their organizations, the

recognition of the autonomy of civil society structures. Cooperation of the government with the community and with neighbouring communities in particular, serves, on the one hand, indicator, on the other – powerful factor in the development of civil society. Cooperation between these two types of partners is extremely effective if it is based on a system of mutual influence and inter-control on activity and autonomy of civil society structures.

***Key words**: civil society, community organizations (cos), Association of co-owners of apartment buildings (condominiums), neighbourhood communities, self-management, social capital, of the territorial community.*